

Forældresamarbejde

Der er en række baggrundsfaktorer, der ser ud til at have betydning for barnets sproglige udvikling, mens andre faktorer omvendt ikke ser ud til at spille nogen rolle. Forhold vedrørende barnets helbred og trivsel ser ikke ud til at have nogen særlig sammenhæng med barnets resultat i sprogvurderingen. Derimod har bøger og læsning i hjemmet betydning. Jo flere bøger forældrene har, jo oftere barnet får læst højt af en bog, og jo oftere barnet selv beder om at få læst højt, jo større sandsynlighed er der for, at barnet scorer højt i sprogvurderingen. Der er også en svag sammenhæng mellem barnets resultat i sprogvurderingen og forældrenes evne til at stave.

Hvad angår tosprogede børn, er der flere interessante faktorer, som har en positiv indflydelse på barnets score i sprogvurderingen. Børn, der kommer fra et hjem, hvor modersmålet er udviklet så godt, at de f.eks. kender sprogets betegnelser for de forskellige farver, opnår bedre resultat i den danske sprogvurdering, end børn der ikke behersker farveangivelserne på hjemmesproget. Selv om sammenhængen ikke er stærk, viser dette, at et godt sprogligt hjemmemiljø kan være med til at støtte barnets dansksproglige udvikling.

I den forskningskortlægning der er udarbejdet i forbindelse med Sprogpakken peges på en række opmærksomhedsfelter, der kan have betydning i forhold til børn, som har brug for en særlig sproglig indsats og her spiller forældrenes baggrund en vis rolle. Familiens socioøkonomiske status og herunder navnlig moderens uddannelsesniveau kan have betydning for børns sproglige udvikling, ligesom det kan have betydning, om forældrene selv har haft sproglige vanskeligheder.

Hjemmet som sprogligt læringsmiljø

Det er således ikke kun læringsmiljøet i de forskellige dagtilbud men også læringsmiljøet i barnets hjem, der har betydning for barnets sprogtilegnelse. Forældre skaber både direkte og indirekte et naturligt læringsmiljø i hjemmet via den måde, de bruger sproget på, og de aktiviteter de laver med deres børn. Kvaliteten af det sprog, som forældrene præsenterer barnet for, og måden, som forældrene bruger sproget på, har stor indflydelse på barnets sprog. Omfanget og kvaliteten af de sprogunderstøttende aktiviteter i hjemmet er således af afgørende betydning for barnets sprogdudvikling.

Det er imidlertid ikke alle forældre, der er bevidste om, hvor stor en rolle, de selv spiller med hensyn til deres barns sproglige udvikling, og det er derfor vigtigt, at forældrene bliver gjort opmærksomme på, hvordan de kan bidrage til barnets sproglige udvikling ved at skabe et godt sprogmiljø i hjemmet. Det handler derfor om, at I som pædagoger skal være eksplicite om, hvordan I arbejder med sproget i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte dette arbejde.

Det er vigtigt, at forældrene inddrages aktivt i sprogarbejdet, og at bl.a. forældresamtaler og forældremøder benyttes til at give forældrene inspiration til, hvordan de kan skabe et rigt sprogligt læringsmiljø i hjemmet.

Fælles pædagogiske arrangementer for alle forældre

Konkrete forslag til forældreinddragelse

Brug temamøder og forældremøder til at informere forældrene om, hvordan de kan støtte deres børns sprogtilegnelse og hvor vigtigt det er, at de agerer som gode sproglige rollemodeller. Her kan de tre indsatsområder Dialogisk læsning, Samtaler i hverdagen og Tematisk struktureret sprogarbejde inddrages.

Nogle gange kan det være en fordel at invitere en udefrakommende person til at holde oplæg på møderne og lægge op til drøftelse mellem institutionens personale og forældrene.

Orientér forældrene om de temaer, I skal arbejde med i børnehaven i den kommende tid.

Individuelle samtaler med forældrene

Find gode børnebøger, der handler om de udvalgte temaer og opfordr forældrene til selv at gå på biblioteket og låne bøger om emnet. Nogle børnehaver har en aftale med det lokale bibliotek om, at de låner så mange bøger, at forældrene kan låne **bøger gennem børnehaven**. Giv evt. forældrene et ark med de målord, der relaterer sig til temaerne og fortæl dem, at det forventes af dem, at de arbejder videre med dem derhjemme. Det kan være nøgleord, der kan hjælpe børnenes forståelse af temaet på vej: hvis en by-børnehave fx skal på bondegårdsbesøg, kan det være hensigtsmæssigt, at børnene er bekendt med nogle helt centrale ord og begreber.

På Sprogpakkens hjemmeside ligger der en række film og trykte materialer, som kan inddrages på møderne.

I nogle tilfælde er det tilstrækkeligt at formidle viden om børns sprogtilegnelse, i andre tilfælde vil det være nødvendigt, at I støtter og inspirerer forældrene meget konkret.

Det er vigtigt at I som pædagoger påtager jer arbejdet med at orientere forældrene om, hvor centrale de er som gode sproglige rollemodeller for deres barn. Imidlertid er det en forudsætning for en god samtale, at I tager udgangspunkt i, at alle forældre vil gøre det bedste for deres børn, men at nogle forældre kan have brug for hjælp til at få øje på de rigtige redskaber.

Fortæl forældrene, hvor vigtigt det er, at de gør de tilbagevendende rutinesituationer i familien til gode sprogsituationer. Her kan forældrene tale med deres børn om de helt nære ting i hverdagen: 'Hvad skal du have på i dag?' 'Hvad skal du lave i børnehaven?' 'Hvordan er vejret udenfor?' osv. Tal med forældrene om deres betydning som rollemodeller både i forhold til det sproglige udtryk, de benytter sig af, og i forhold til den måde de taler til og med barnet (og andre) på.

Tal igen med forældrene om, hvilke emner, teknikker m.m. I aktuelt arbejder med i dagtilbuddet, og tal med dem om, hvordan de med deres særlige forudsætninger kan følge op derhjemme. Helt overordnet kan I sige til forældrene, at jo mere de taler med deres børn, jo mere varieret ordforråd de anvender i deres sætninger, og jo flere fælles oplevelser de har sammen med børnene, desto bedre sproglige færdigheder får børnene.

Samtaler i forbindelse med sprogvurderingen

I forbindelse med sprogvurderingen er det et naturligt krav, at forældrene involveres både før og efter vurderingen er foretaget. Hvis pædagogerne mener, at det er relevant at sprogvurdere et barn, har forældrene pligt til at lade deres barn sprogvurdere.

Under samtaler i forbindelse med sprogvurderingen orienteres forældrene om handleplanens indhold. Vær meget konkrete, når I fortæller om de initiativer, sprogvurderingen giver anledning til. Fortæl nøjagtigt, hvad I vil gøre og hvordan og hvornår, I vil gøre det. Drøft også med forældrene, hvad de kan gøre derhjemme. Det kan være, at forældrene skal læse nogle bøger, der styrker deres barns generelle ordforråd og/jeller understøtter de temaer, **børnehaven arbejder med, eller det kan være, at de skal have en liste med udvalgte målord**, som det er nødvendigt, barnet kender for at få udbytte af børnehavens aktiviteter. Men det kan også være, at det er en fokuseret indsats på, hvordan forældrene kan inddrage dialogisk læsning, eller hvordan de kan kvalificere den måde, de taler med deres barn på i hverdagen, der er nødvendig.

Samtaler om hverdagen

Aftal meget konkret, hvad I gør i børnehaven, og hvad forældrene kan gøre derhjemme - og aftal også, hvornår og hvordan I samler op på disse aftaler. Forvent at aftalerne bliver holdt!

Hjælp forældrene med at tale med deres barn om dagens oplevelser i børnehaven. Forældrene har brug for hjælp til at inddrage barnets oplevelser i samtaler derhjemme, så de kan stille spørgsmål, der både udfordrer og stimulerer barnet sprogligt. Dette forudsætter, at forældrene er temmelig konkrete i den måde de spørger på. Et åbent spørgsmål som

'Hvad har du lavet i dag?' vil meget ofte afstedkomme et svar som 'ikke noget'. Men for at være konkrete må forældrene have kendskab til, hvad der er foregået i børnehaven, og her kan I komme forældrene til hjælp på forskellig vis.

Mange børnehaver benytter et digitalkamera til at tage billeder i løbet af dagen. Når billederne hænges op i institutionen, kan børn og forældre sammen se på dem og snakke om, hvad der er sket i dagens løb. Herved får forældrene konkret inspiration til en samtale om barnets dag. Andre børnehaver vælger at orientere forældrene skriftligt på en tavle, hvor de sammen med børnene beskriver dagens forløb. Overvejsen går her på, at børnene skal opleve skriftsproget som en funktionel kommunikationsform, der kan formidle et budskab på samme måde som billederne og det talte sprog. Forældrene opfordres til at læse orienteringen sammen med deres barn, så barnet får direkte erfaringer med det skrevne sprog.

Ved siden af den daglige orientering er det også en hjælp til at kvalificere samtalerne i hjemmene, når I skriver breve om aktiviteter og praktiske informationer, der har både forældre og børn som modtagere.

Når I som pædagoger beskriver et tema, kan beskrivelsen understøttes med billeder, som forældrene kan tale med deres børn om. På den måde kan forældre, som ikke er stærke i det danske sprog eller skriftsprog også få mulighed for at arbejde med deres barns forforståelse.

At inddrage forældrene betyder også at skabe rum, hvor forældrene får mulighed for aktivt at understøtte deres børn. Og dette gøres lettest ved, at man vælger en kommunikationsform, som tager højde for, at ikke alle forældre læser og skriver lige godt, men at alle forældre alligevel kan understøtte deres børns sprog, hvis rammerne tillader det.

Ligesom pædagogerne hjælper forældrene via forskellige former for orientering, bør forældrene gøres opmærksomme på, at de, når de orienterer børnehaven om særlige familiebegivenheder, ligeledes giver **pædagogerne bedre muligheder for at følge op på begivenheden sammen med barnet**. Mange steder forventes det, at barnet sender et postkort til børnehaven, når det er på ferie. På den måde kan pædagogen stille konkrete og åbne spørgsmål, der giver barnet mulighed for at fortælle om sin ferie.

Samtalen har den styrke, at den giver afsenderen af et budskab mulighed for at tilpasse sproget til modtagerens sproglige forudsætninger, og det er en særlig gunstig kommunikationsform, hvis I som pædagoger i samtalen hele tiden har fokus på at inddrage de understøttende sprogstrategier og opfordrer forældrene til at gøre det samme.

Det gælder både for samtaler mellem voksne og børn men i lige så høj grad samtaler mellem pædagoger og forældre, da det for nogle forældre er ny viden, at deres egen rolle er så central for deres barns udvikling.

Referencer:

"Inspirationsmateriale Dagtilbud og skole" Socialministeriet 2010, www.sm.dk/Temaer/social-omraader/Boern.../Inspirationsmateriale.pdf

